Instrumenten voor kwaliteitsborging

Bij de borging van de kwaliteit in het kader van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) worden momenteel pilots uitgevoerd met vier instrumenten. In dit artikel een overzicht.

De Wkb brengt een groot aantal wijzigingen aan in het publiekrechtelijke stelsel. Allereerst wordt een deel van de bouwwerken straks Bouwbesluittoetsvrij. Daarnaast worden de resterende categorieën bouwwerken in plaats van een preventieve toets vooraf door het bevoegd gezag (stapsgewijs) onderworpen aan het nieuwe stelsel, waarbij kwaliteitsborgers met behulp van instrumenten voor kwaliteitsborging de bouwkwaliteit gaan toetsen. Het instrument schrijft voor hoe de borger moet toetsen dat het bouwwerk volgens de regels van het Bouwbesluit wordt gebouwd.

Bij oplevering geeft de borger een verklaring af, waaruit blijkt dat 'een gerechtvaardigd vertrouwen bestaat' dat het gerealiseerde bouwwerk aan het Bouwbesluit voldoet.

Met de introductie van de kwaliteitsborger ontstaat een nieuwe taak en rol in het bouwproces. De door hem gebruikte instrumenten worden op de markt gebracht door instrumentaanbieders, die op hun beurt weer bij een Toezichthoudende organisatie hun instrumenten ter beoordeling moeten aanbieden.

De volgende instrumenten kunnen worden toegepast in proefprojecten:
- KOMO KiK
- Technical Inspection Service (TIS)
- Verbeterde Kwaliteitsborging (SWK)
- Woningborg Kwaliteitsborging Instrument (WKI)

Daarnaast is het instrument MetaalBouwBorg – bedoeld voor bedrijfshallen – nog in ontwikkeling. De BRL 5019 (gecertificeerde Bouwbesluittoets) wordt niet als zelfstandig instrument ontwikkeld, maar maakt onderdeel uit van KiK. Hieronder bespreken we de volgens Instituut voor Bouwkwaliteit toegelaten instrumenten.

KIK-KOMO

KiK staat voor KOMO instrument Kwaliteitsborging. Het instrument (systeem) is inzetbaar voor alle soorten bouwwerken en in alle wettelijke risicoklassen, de zogenoemde 'gevolgklassen' die de Wkb kent voor bouw en infra. Het is modulair opgebouwd en beschikbaar voor opdrachtgevers, voorschrijvers, bouwbedrijven, kwaliteitsborgers en afdelingen Bouw- en Woningtoezicht. Het is zodanig ontwikkeld dat de hele bouwkolom dezelfde 'kwaliteitstaal' kan spreken en daardoor kunnen alle betrokken partijen soepel samenwerken. Resultaat: voldoen aan de nieuwe bouwwetgeving, goed werk aantoonbaar maken, faalkosten en risico's minimaliseren én de bouwkwaliteit per project optimaliseren. KiK wordt ondersteund door 30 (branche)organisaties in en rond de bouw.

Geborgde producten en processen worden gewaardeerd en automatisch verwerkt in KiK. Met de KiK-tool kunnen diverse wettelijk verplichte rapportages worden gemaakt, zoals een kwaliteitsborgingsplan, risicoanalyse of een bouwrapport. De kwaliteitsborger stelt met de risicoanalyse een risicogestuurd kwaliteitsborgingsplan op en voert deze uit. In het kwaliteitsborgingsplan is per beoordelingsaspect (Bouwbesluit) een risicoprofiel vastgesteld en de bijbehorende borging bepaald. Dit plan vormt de leidraad voor het werk van de kwaliteitsborger en resulteert in een Bouwrapport.

Stichting KOMO is beheerder van de KOMO-systematiek, een stelsel van private, geaccrediteerde certificatieregelingen voor producten, processen en systemen in de bouw-, infra- en installatiesector. KOMO beheert circa 6.000 certificaten afgegeven op basis van bijna 400 beoordelingsrichtlijnen.

TIS

TIS staat voor Technical Inspection Service (TIS) en wordt aangeboden door certificatie-instelling SKG-IKOB. De Erkenningsregeling TIS is in 2009 ingevoerd, het TIS instrument, uitgevoerd door de TIS Brancheverenigingen, is een onafhankelijk kwaliteitsborgingsinstrument in de woning-, infra-, utiliteits- en industriebouw voor toetsing van de volledige breedte van het Bouwbesluit (constructieve veiligheid, brandveiligheid, bouwfysica, algemeen bouwkundig en bouwkundige installaties). Een TIS-kwaliteitsborger is een onafhankelijk en deskundig bureau dat risicogestuurde inspecties uitvoert van zowel het ontwerp als de uitvoering. Op dit moment zit de TIS-Brancheverenigingen in een transitiefase waarbij de regeling eind dit jaar, begin volgend jaar over zal gaan van een erkenningsregeling naar een officiële accreditatie dat door de NEN wordt begeleid.

Verzekeraars die een Verborgen Gebreken Verzekering (VGV) aanbieden, eisen een eindverklaring van een TIS, waaruit blijkt dat de constructieve delen van het te verzekeren bouwwerk zijn getoetst en de restrisico's in het bouwwerk aanvaardbaar klein zijn.

TIS analyseert de risico's op (het ontstaan van) verborgen gebreken en beperkingen in de functionaliteit van een bouwwerk. Op basis van alle relevante voorhanden informatie doet TIS een uitspraak over de bouwtechnische kwaliteit van een bouwwerk. Op basis van deze risicoanalyse stelt de TIS een borgingsplan op, waarin is vastgelegd welke controles men uitvoert op het ontwerp en de uitvoering van het bouwwerk. De vorm en omvang van deze controles wordt o.a. bepaald door de complexiteit van het bouwwerk en de kwaliteit van de door de bouwpartijen geleverde informatie en performance.

Ontwerpbeoordelingen kunnen variëren van een scan van het voorontwerp tot aan gedetailleerde controles van berekeningen en detaillering van het definitieve ontwerp. Tijdens kritische momenten in de realisatiefase worden inspecties uitgevoerd om te verifiëren dat de bouwwerkzaamheden conform specificatie (uitvoeringstekeningen, werkplannen, montagevoorschriften, productspecificaties) wordt uitgevoerd en of het bouwwerk aantoonbaar voldoet aan het Bouwbesluit en eventuele specifieke aanvullende eisen van de opdrachtgever.

Concreet geeft de TIS na uitvoering een eindverklaring op de kwaliteit en het gereduceerde technische risicoprofiel van het uitgevoerde werk of een verklaring Bouwbesluit af, waarin verklaard wordt dat het aannemelijk is dat het ontwerp en het gerealiseerde bouwwerk aan het Bouwbesluit voldoen.

Als Instrument voor de WKB staat de TIS Branchevereniging opgesteld. De kwaliteitsborgers zijn de bij de brancheverenigingaangesloten leden. Op dit moment wordt er een 40-tal proefprojecten uitgevoerd. Deze proefprojecten hebben veelal betrekking op nieuwbouw van woningen (Gevolgklasse 1). De projecten kennen een grootte van 1 tot 40 woningen.

VERBETERDE KWALITEITSBORGING

Het Instrument van SWK heet Verbeterde kwaliteitsborging (VKB). Het Instrument VKB is mede ontwikkeld op basis van de jarenlange ervaring van SWK bij uitvoering de SWK Garantie- en waarborgregeling (namens HDI-Global SE). Het Instrument VKB is toe te passen bij projecten.

Het Instrument VKB legt een deel van de verantwoordelijkheid voor de kwaliteitsborging van een project bij de organisatie van de ondernemer. Bij toepassing van VKB wordt zowel het kwaliteitssysteem van de onderneming op bedrijfsniveau en projectniveau beoordeeld op functionaliteit en eigen interne borging. Hoe beter de eigen interne kwaliteitsborging van de ondernemer functioneert, hoe minder de externe borger nodig zal zijn om een verklaring te verstrekken. De externe borger zal tijdens de realisatie de kwaliteit van het project monitoren en beoordelen en bij afwijkingen de externe borging intensiveren.

Indien de externe kwaliteitsborger bij gereedmelding van het project overtuigd is van de geleverde kwaliteit, wordt door de externe kwaliteitsborger een verklaring gereedmelding afgegeven voor het project.

WKI

Het Woningborg Kwaliteitsborgings Instrument (WKI) heeft als doelgroep alle bouwbedrijven die opereren in gevolgklasse 1 en 2 gericht op woningbouw, appartementen en utiliteitsbouw. Het instrument wordt toegepast door kwaliteitsborger borger Woningborg Toetsing en Toezicht bv (WTT).
Wie van het instrument gebruik wil maken, dient de plannen en daarbij behorende documenten in via een web portal. Aan de hand van het risico-inventarisatiemodel wordt vervolgens een toets- en toezichtplan bepaald.

Dit plan is risicogestuurd en steekproefsgewijs. Het instrument maakt zoveel mogelijk gebruik van de inspanningen van de opdrachtgever zelf en maakt gebruik van geautomatiseerde systemen om het proces zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Indien na het doorlopen van zowel het toets- als het toezichtplan aan alle criteria is voldaan, zal WTT de verklaring verstrekken dat de woning voldoet aan de gestelde eisen van het Bouwbesluit. ■

Dit artikel kunt u lezen op www.roofs.nl